

PROBLEMATIKA UPORABE PIROTEHNIČNIH IZDELKOV MED BOŽIČNO-NOVOLETNIMI PRAZNIKI 2013/2014 - ANALIZA

Na podlagi letnega načrta dela Uprave uniformirane policije GPU smo opravili analizo problematike uporabe pirotehničnih izdelkov med božično novoletnimi prazniki 2013/2014. Skupaj z Ministrstvom za šolstvo in šport ter Inštitutom za varovanje zdravja Republike Slovenije smo nadaljevali z izvedbo preventivnih aktivnosti za preprečevanje negativnih posledic uporabe pirotehničnih izdelkov.

Tudi v letu 2013 smo nadaljevali z akcijo »BODI ZVEZDA, NE MEČI PETARD« saj se je pokazalo, da se navade uporabnikov pri uporabi pirotehničnih izdelkov spreminjajo v zeleni smeri.

Zelo dobro lahko ocenimo izvedene naloge in aktivnosti PU in PP, ki so vodile ali se vključevale v različne projekte na regionalnem in lokalnem nivoju.

Še vedno pa ostaja problematična uporaba v nasprotju z navodili proizvajalca, lastna izdelava ali predelava, uporaba pirotehničnih izdelkov v drugih predmetih ter uporaba izdelkov, kupljenih na črnem trgu.

1. PREVENTIVNE AKTIVNOSTI POLICIJE

Temelj preventivnih aktivnosti je tudi v lanskem letu predstavljal projekt "Bodi zvezda, ne meči petard". Vsebine in osnovnega namena projekta zaradi dolgoročne naravnosti nismo spreminjali, saj je dobro sprejet in prepoznaven. Pri tem je bil velik poudarek na osveščanju in seznanjanju učencev osnovnih šol z nevarnostmi in posledicami pri uporabi pirotehničnih izdelkov, kjer so bili ciljna skupina učenci šestih (v l. 2013 pa tudi petih) razredov. Prav tako smo tudi v letošnjem letu dobro sodelovali z različnimi mediji (radio, TV, tiskani mediji) na vseh ravneh organiziranosti policije. Pri tem so mediji odigrali zelo pozitivno vlogo pri seznanjanju občanov (predvsem mladine) o nevarnostih pri uporabi pirotehničnih izdelkov in osveščanju, predvsem mladih ljudi.

Pri projektu sta tako kot pretekla leta sodelovala Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Inštitut za varovanje zdravja RS. Tudi letos Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport na osnovne šole ni pošiljalo okrožnic, kot v preteklih letih. Zaradi tega so se policijske enote same dogovarjale za preventivne aktivnosti v osnovnih šolah. Inštitut za varovanje zdravja RS pa je pomagal pri razdelitvi plakatov v zdravstvenih zavodih.

Policijske uprave so zagotovile izvedbo naslednjih nalog in aktivnosti:

- medijsko opozarjanje javnosti na prepoved nakupa, posesti in uporabe pirotehničnih izdelkov kategorije 2 in 3, katerih glavni učinek je pok ter nevarnosti pri njihovi nepravilni uporabi, pristojnosti in ukrepanje policije v primeru kršitev ter namen izvedbe preventivnih aktivnosti;
- razdelitev na GPU pripravljenih plakatov osnovnim šolam, tudi podružnicam in osnovnim šolam s prilagojenim programom in predstavitev problematike v posameznih oddelkih;
- sodelovanje z upravljavci tržnic in sejmov z namenom preprečitve nelegalne prodaje pirotehničnih izdelkov;
- represivno ukrepanje v primeru ugotovljenih kršitev.

2. PREGLED UKREPOV, POŠKODB IN DOGODKOV

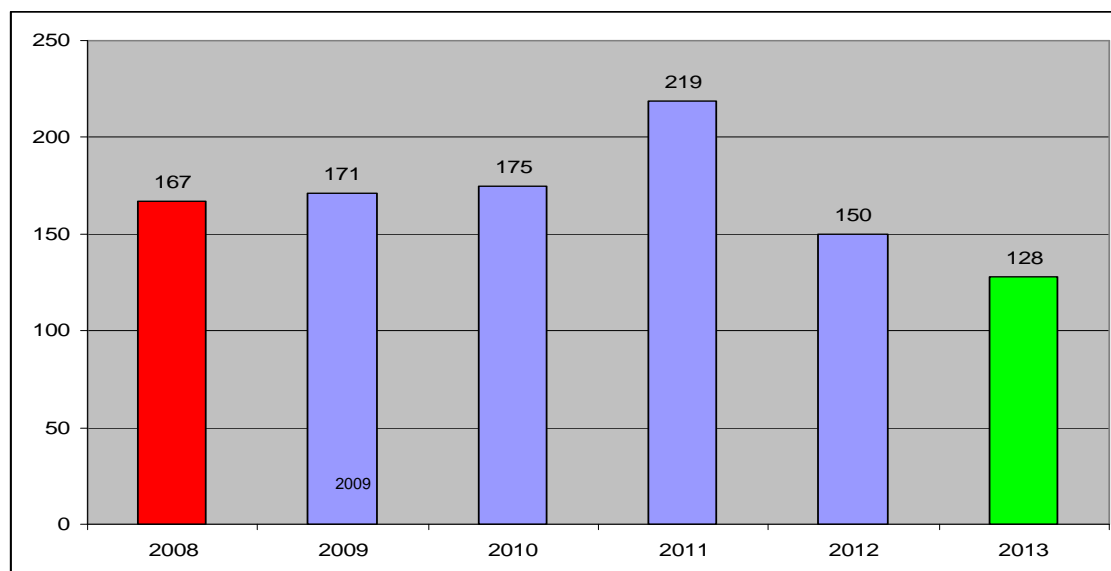
Tabela 1: Pregled represivnih ukrepov policije, poškodb ter poškodovanj premoženja

	Kršitve		Poškodbe oseb				Poškodovanje premoženja	
	2012	2013	SKUPAJ		MLADOLETNI		2012	2013
			2012	2013	2012	2013		
CE	22	28	5	5	1	4	5	3
KP	26	24	0	1	0	1	11	7
KR	3	6	1	0	0	0	8	5
LJ	31	27	4	3	4	0	15	20
MB	38	20	2	2	1	2	6	4
MS	6	10	0	2	0	2	1	4
NG	8	1	0	0	0	0	5	1
NM	16	12	3	3	1	0	2	3
SKUPAJ	150	128	15	16	7	9*	53	47

* 1 HTP in 8 LTP

Policisti so v času od 20. 11. 2013 do 10. 1. 2014 ugotovili 128 kršitev določb Zakona o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih. To je 14,7% manj kršitev kot v letu pred tem. Zoper kršitelje je bilo podanih 43 obdolžilnih predlogov ter 24 kazenskih ovadb (poškodovanje premoženja), izdanih 28 odločb v hitrem postopku, 27 plačilnih nalogov, 3 krat pa je bilo podano poročilo na ODT. Podana so bila tri poročila Centru za socialno delo, petkrat pa smo odstopili predlog drugemu prekrškovnemu organu (TIRS, IRSNZ). Največ je bilo ugotovljenih prekrškov 5. in 6. točke 48. člena ZEPI.

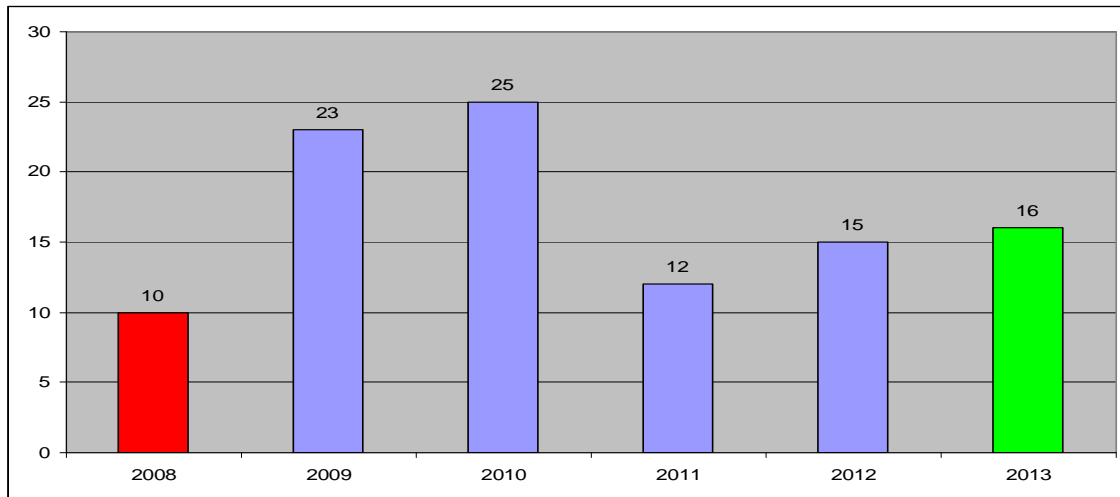
Največ kršitev so obravnavali policisti PU Celje, sledijo PU Ljubljana, PU Koper in PU Maribor. Najmanj kršitev je bilo ugotovljenih na območju PU Kranj in PU Nova Gorica.

Graf 1: Kršitve v obdobju 2008 - 2013

3. TELESNE POŠKODBE PRI UPORABI PIROTEHNIČNIH IZDELKOV

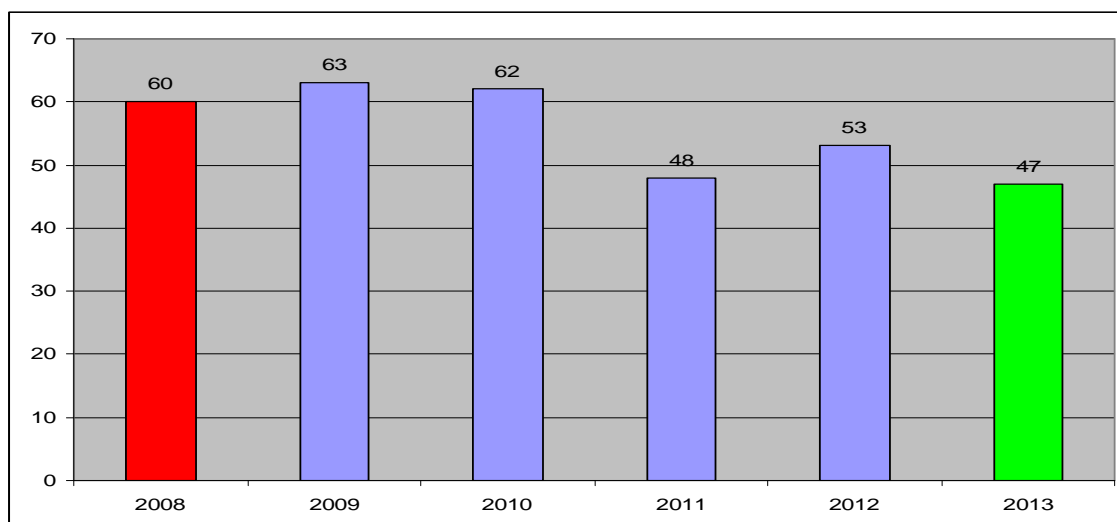
Število telesnih poškodb se je v primerjavi z lanskim obdobjem povečalo iz 15 na 16, poškodbe so nastale predvsem zaradi nepravilne uporabe pirotehničnih izdelkov in pa zaradi nepremišljenosti posameznikov. Pri tem se je pokazalo, da so se starejši poškodovali predvsem pri rokovanju z raketami, pri mladoletnikih pa so še vedno glavni vzrok nastanka poškodb petarde različnih vrst. Povečalo pa se je tudi število telesnih poškodb pri mladoletnikih iz 7 na 9. Kljub temu pa ugotavljamo, da je šlo v večini primerov za lahke telesne poškodbe (8), ki ne bodo pustile posledic pri mladoletnikih. Število hudih telesnih poškodb pa se je zmanjšalo iz 4 na 3. Od lažjih poškodb so bile najpogostejše poškodbe obraza, oči in rok. Od posledic pa so prevladovale opekline in presekanine.

Graf 2: Število telesno poškodovanih v obdobju 2008 - 2013

4. POŠKODOVANJE PREMOŽENJA Z UPORABO PIROTEHNIČNIH IZDELKOV

Policisti so obravnavali 47 (53) primerov poškodovanj premoženja. Večina poškodovanj tudi tokrat kaže na očiten namen poškodovanja tuje stvari, kot na primer poškodovanje poštnih nabiralnikov, okenskega stekla, parkomatov, prometnih znakov, fasad, zabojnikov za smeti in tudi vozil. Največ poškodovanj so obravnavali na območju PU Ljubljana 20 (15), PU Koper 7 (11) in PU Kranj 5 (8). Iz grafa je razvidno, da se delež poškodovanj premoženja ne povečuje kar lahko kaže na dejstvo, da so ljudje (starejši in mladoletniki) vse bolj osveščeni glede uporabe pirotehničnih izdelkov.

Graf 3: Število poškodovanih premoženj v obdobju 2008 – 2013

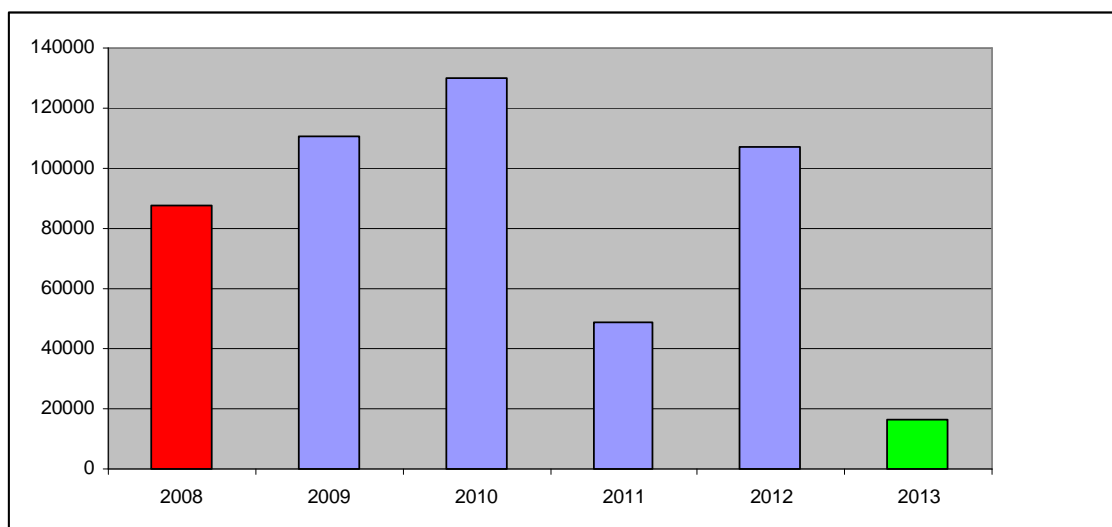
5. ŠTEVILO ZASEŽENIH PIROTEHNIČNIH IZDELKOV

Tabela 2: Pregled podatkov o zaseženih pirotehničnih izdelkih

	Meja		Notranjost		Skupaj	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
CE	-	75	1177	1601	1177	1676
KP	-	-	1515	1113	1515	1113
KR	-	-	1464	126	1464	126
LJ	300	84	1989	2072	2289	2156
MB	-	-	98756	9641	98756	9641
MS	200	-	953	1430	1153	1430
NG	-	-	73	-	73	-
NM	-	16	854	345	854	361
SKUPAJ	500	175	106781	15328	107281	16503

Policisti so zasegli **16503** kosov pirotehničnih izdelkov, kar znaša cca 84,6% manj zaseženih pirotehničnih izdelkov kot v letu 2012, predvsem v notranjosti države, od tega je bilo 175 pirotehničnih izdelkov zaseženih na meji. Ugotavljamo, da število zasegov v letu 2013 bistveno izstopa iz povprečja zasegov (obdobje 2008 - 2012). Predvidevamo, da se razlog za zmanjšanje pri zaseganju predmetov skriva v zmanjšani kupni moči posameznikov in tudi v dobrem preventivnem delu Policije ter drugih subjektov, ki so vsak na svojem področju preventivno delovali (Ministrstvo za zdravje, društva za zaščito živali ...)

Pri zasegih je bila najbolj uspešna PU Maribor z 9641 zaseženimi pirotehničnimi izdelki, sledijo PU Ljubljana z 2156, PU Celje s 1676 in PU Murska Sobota s 1430 zaseženimi pirotehničnimi izdelki.

Graf 4: Zaseženi pirotehnični izdelki v obdobju 2008 - 2013

Policija se je v obdobju od 20. 11. 2013 do 10. 1. 2014 odzvala na vse klice državljanov, povezanih z nezakonito uporabo pirotehničnih izdelkov, policisti pa so v vseh primerih ugotavljali elemente prekrškov in kaznivih dejanj. Poročila policijskih uprav kažejo na nadaljnji padec uporabe petard na račun drugih, varnejših pirotehničnih izdelkov, kar je posebno opazno na praznovanjih novega leta na prostem.

Uspešno delo policije pri izvajanju Zakona o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih gre predpisati tudi sodelovanju s Carino, TIRS in IRSNZ, saj je bilo v prednovoletnem obdobju 2013/2014 opravljenih 42 skupnih nadzorov.

6. ZAKLJUČEK

Spremljanje statističnih podatkov o ukrepih policije v zadnjih nekaj letih kaže na trend umirjanja števila ukrepov in poškodovanih premoženja. Tudi število zaseženih pirotehničnih izdelkov kaže na to, da občani (predvsem mladi) ne posegajo po masovnem nakupovanju prepovedanih pirotehničnih izdelkov. Iz pridobljenih podatkov je tudi razvidno, da je sicer prišlo do povečanja števila poškodovanih oseb, so pa bile poškodbe, predvsem med mladoletnimi osebami lažje narave. Od devetih poškodovanih mladoletnih oseb se jih je lahko telesno poškodovalo osem. En mladoletnik se je huje telesno oškodoval.

Najpogostejša razloga za nastanek poškodb so nepravilna uporaba pirotehničnih sredstev in nepremišljenost. Pri tem velja, da so pri odraslih poškodbe nastale večinoma pri nepravilni uporabi raket, pri mladoletnikih pa je razlog za nastanek poškodb še vedno nepremišljena uporaba prepovedanih pirotehničnih izdelkov 2. in 3. kategorije, katerih glavna značilnost je pok (petarde različnih velikosti in moči).

Tudi letos smo okrepili nadzor nad potencialnimi oskrbovalci črnega trga, prav tako pa smo okrepili medijsko kampanjo opozarjanja. Posebno skrb povzroča legalen nakup takih pirotehničnih izdelkov v tujini in uporaba na območju R Slovenije.

Ponovno velja pohvaliti zelo konstruktiven prispevek medijev pri osveščanju in opozarjanju na možnost poškodb pri nepravilni uporabi pirotehničnih izdelkov, pri čemer se vključuje tudi zdravstvena služba ter seveda sodelovanje carine, TIRS, IRSNZ in ostalih. S skupnimi naporimi lahko na dolgi rok dosežemo spreminjanje navad ter krepitev zavesti državljanov, da so pirotehnični izdelki ob nepravilni uporabi lahko zelo nevarni in povzročijo hude poškodbe.

Naloge policije na tem področju je potrebno še vedno izvajati z vidika doslednega spoštovanja zakonodaje in s tem povezanega represivnega ukrepanja v primerih ugotovljenih kršitev, samostojnega vodenja in vključevanja v preventivne aktivnosti ter sodelovanja z drugimi organi.

V letošnjem letu nismo prejeli nobenih pobud občanov glede nedovoljene uporabe pirotehničnih izdelkov.

Tudi za v bodoče predlagamo proaktiven pristop policije, saj že s samo prisotnostjo na terenu preprečimo pok marsikaterega pirotehničnega izdelka. Prav tako predlagamo, da se že v začetku oktobra prične z načrtovanjem aktivnosti za preprečevanje negativnih posledic uporabe pirotehničnih izdelkov, predvsem z osveščanjem mladostnikov v osnovnih šolah.